

รัชกาลที่ 4 ทรงประกาศห้ามคนอายุ 24-70 บวช เหตุ “คนพาล” หลีกหลบเข้าบวชเป็นพระ

ภาพประกอบเนื้อหา - พระสงฆ์พม่าที่ย่างกุ้ง เมื่อ ค.ศ. 1907

ผู้เขียน เสมียนอารีย์

เผยแพร่ วันพฤหัสบดีที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2566

ในสมัยรัชกาลที่ 4 แวดวง “พระสงฆ์” ได้รับการดูแลกวัดขันอย่างเข้มงวดเป็นพิเศษ เนื่องด้วยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงผนวช (บวช) มานานกว่า 27 ปี จึงทรงให้ความสำคัญกับเรื่องพระพุทธานุศาสนอย่างมาก

เป็นที่ปรากฏมาช้านานว่า คนไทยมักใช้พระพุทธานุศาสนเป็นร่มกาสาวพัสตร์คุ้มกันภัยอันตราย แต่อีกมุมหนึ่ง “คนพาล” ก็ใช้ร่มเงาพระพุทธานุศาสนาคอยป้องกันความผิดของตน หรือหาช่องทำเรื่องเลวร้ายต่าง ๆ ดังปรากฏในสมัยรัชกาลที่ 4 ว่า เกรงจัน พระสงฆ์รูปหนึ่งบวชอยู่ที่วัดทองเปลง ฝั่งธนบุรี แวงคนแล้วหลบหนีไป ทำให้รัชกาลที่ 4 ทรงมีพระราชดำรัสว่า

“...ทุกวันนี้คนพาลอายุเกินอุปสมบทหลีกหลบเข้าบวชเพนเณรเพนเณร อาศรัยวัดทำการทุจริตหยาบช้าต่าง ๆ มีเพนอันมาก...”

ดังนั้น รัชกาลที่ 4 จึงทรงออกประกาศ “ประกาศเรื่องเกรงจันแวงผู้มีชื่อแล้วหนีไป และห้ามไม่ให้บวชกุลบุตรอายุพ้น 24 ถึง 70 เป็นเณรเป็นเณร” เมื่อปีชวด พ.ศ. 2395 รัชกาลที่ 4 ทรงกำหนดไว้ว่า หากบุตรหลานถึงเกณฑ์จะบวชเป็นสามเณร “...ตั้งแต่อายุยังอยู่ในทารกภูมิไปจนถึงอายุได้ 21 ปี...” ก็สมควรให้บวช แม้มีเหตุขัดข้องที่มีได้บวช รัชกาลที่ 4 ก็ทรงอนุโลมขยายเวลาให้อีก 3 ปี จนถึงอายุ 24 ปี หากพ้นไปกว่านั้น ถ้าไม่

บวชเป็นพระสงฆ์ก็ให้สึกเสีย แต่หากอายุระหว่าง 24-70 ปี ไม่เคยบวชมาก่อน ห้ามมิให้บวชเป็นเณรหรือพระสงฆ์ในระหว่างนั้นเป็นอันขาด

ทั้งนี้วิเคราะห์ได้ว่า 1. ด้วยมีผู้อาศัยผ้าเหลืองบังหน้า กระทำการอันมิควรมีขอบทูลจริตหยาบช้า ดังกรณีเถรจัน จึงทรงออกประกาศดังกล่าว 2. รัชกาลที่ 4 ทรงเห็นว่า ชายฉกรรจ์วัย 24 ปี เป็นต้นไปนั้น ควรออกมารับราชการงานแผ่นดิน เป็นกำลังเป็นแรงงานของบ้านเมือง มากกว่าบวชเป็นพระสงฆ์

อย่างไรก็ตาม รัชกาลที่ 4 ทรงอนุญาตให้ชายชราที่อายุเกิน 70 ปี ซึ่งอาจเป็นผู้ที่ “...หากินเลี้ยงชีวิตในฆราวาสนั้นขัดสน...” บวชเป็นพระสงฆ์ได้ ด้วยทรงเห็นว่า “...บวชเป็นเณรเป็นเณรพอได้บิณฑบาตฉันเลี้ยงชีวิตโดยง่าย...”

แต่ชายที่ “...อายุกว่า 24 ปีขึ้นไปจนถึง 70 ปี มิให้บวชเป็นเณรเป็นเณรในระหว่างนั้นเป็นอันขาดทีเดียว

เผยแพร่ในระบบออนไลน์ครั้งแรกเมื่อ 25 มกราคม 2565

https://www.silpa-mag.com/history/article_81428